

บันทึกองค์ความรู้ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านไร่ป่าคาเคลื่อนที่

องค์ความรู้	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านไร่ป่าคา หมู่ที่ ๑๓ ตำบลท่าตุ้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
ชื่อเรื่อง	การออกหน่วยบริการเคลื่อนที่ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านไร่ป่าคา
ช่วยแก้ไขปัญหา	เป็นการออกหน่วยบริการด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ของฐานการเรียนรู้ที่มีอยู่ในศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านไร่ป่าคา ที่มีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน ๑๐ ฐาน แต่ที่สามารถนำวัสดุ/อุปกรณ์ ของฐานการเรียนรู้ออกไปบริการสาธิตให้ความรู้ได้มี ๒ ฐานการเรียนรู้ คือ ๑) ฐานการเรียนรู้การผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ๒) ฐานการเรียนรู้ผ้าทอใยกล้วย ทุกฐานการเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้บ้านไร่ป่าคาเป็นฐานการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งสามารถช่วยสร้างรายได้ และลดรายจ่ายให้กับครัวเรือนได้ และช่วยลดปัญหาการทิ้งน้ำมันพืชที่ไม่ใช้แล้วให้กับคนในชุมชนได้อีกหนึ่งช่องทาง

เนื้อเรื่อง บ้านไร่ป่าคาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยใช้เกณฑ์การประเมินหมู่บ้าน และการจัดระดับความเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามแบบประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงกระทรวงมหาดไทย และเป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นในด้านการพัฒนาชุมชน ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านหลายคนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้กับผู้ที่สนใจจะศึกษาได้ และผู้นำชุมชนคนสำคัญที่เป็นต้นแบบ และมีความคิดที่กว้างไกลคอยสนับสนุนและขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ คือผู้ใหญ่บ้าน นายอยุธ ไชยยง ที่เริ่มรับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นรูปธรรมหลายกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากการพยายามดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาที่สำคัญ และมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน โดยรวมของประชาชนหมู่บ้านค่อนข้างมาก และยังสามารถนำไปสู่การเป็นต้นแบบที่ดีในการแก้ไขปัญหาชุมชนในระยะยาวแก่ชุมชนอื่นๆ อีกด้วย กิจกรรมสำคัญ และชุมชนได้ดำเนินการมาแล้วอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การขับเคลื่อนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงโดย เน้นการลดรายจ่ายโดยใช้พลังงานทดแทนการเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมของกลุ่มชุมชน และการส่งเสริมให้เกิดหมู่บ้านท่องเที่ยว และสามารถเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบของชุมชนได้ โดยมีฐานการเรียนรู้ดังนี้

ฐานการเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านไร่ป่าคา หมู่ ๑๓ ตำบลท่าตุ้ม อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑. ฐานการเรียนรู้กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขาวลำพูน
๒. ฐานการเรียนรู้ไบโอดีเซล
๓. ฐานการเรียนรู้การผลิตน้ำดื่มด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
๔. ฐานการเรียนรู้เตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร
๕. ฐานการเรียนรู้บ่อหมักแก๊สชีวภาพจากมูลโคขาว
๖. ฐานการเรียนรู้เตาชีวมวล (แก๊สซิฟิเคชัน)
๗. ฐานการเรียนรู้การผลิตผ้าทอใยกล้วย
๘. ฐานการเรียนรู้การผลิตน้ำพริกปลาสมุนไพร
๙. ฐานการเรียนรู้การผลิตชาใบหม่อน
๑๐. ฐานการเรียนรู้กลุ่มจักสาน

ฐานการเรียนรู้การผลิตผ้าทอใยกล้วย

ชาวบ้านได้ระดมความคิดเพื่อให้มีรายได้เสริมและไม่ต้องลงทุนหาวัสดุที่มีราคาแพง การทอผ้าของหมู่บ้านไร่ป่าคาจึงมีแนวคิดที่มาจาก การปลูกต้นกล้วยไว้ข้างๆ เรือกสวน ไร่ นา โดย คุณสมบัติของต้นกล้วยเป็นต้นพืชล้มลุกชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นประโยชน์ได้หลายอย่างไม่ว่าจะเป็นใบ ลำต้น ซึ่งคนในสมัยก่อนได้นำใบกล้วยมาห่อสิ่งของต่าง ๆ และลำต้นอ่อนยังสามารถนำมาเป็นอาหารได้ แต่คนสมัยก่อนนั้นได้อเอาแต่ข้างในของต้นกล้วยเท่านั้น จึงทำให้กาบกล้วยเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะนำมาทำเป็นปุ๋ยได้ แต่การนำไปใช้ประโยชน์สามารถทำได้มากกว่านี้ ดังนั้นจึงเอากาบกล้วยและต้นกล้วยที่แก่แล้วและไม่สามารถให้ผลผลิตนำมาทำเป็นใยกล้วย โดยการชูดเอาแต่ใยข้างใน ที่เป็นส่วนไม่ต้องการออก ให้เหลือแต่ส่วนที่มีความเหนียว และนำมากรีดเป็นเส้นเล็ก ๆ นำมาตากให้แห้ง ได้เส้นใยที่สวยงามแล้วยังนำมาแปรรูปเป็นอย่างอื่นได้ นำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาของคนในชุมชนบ้านไร่ป่าคา ที่มีความถนัดในด้าน การทอผ้าเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงได้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยกล้วยขึ้นมา

เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต

- การชูดต้นกล้วยทำเป็นเส้นใย

นำต้นกล้วยมาแกะเอากาบกล้วยออกแล้วผ่าเป็นซีกขนาดประมาณ ๑ -๒ นิ้ว นำกาบกล้วยที่ผ่าซีกแล้ววางกับแผ่นไม้กระดาน ชูดด้วยมีดปอกผลไม้เอาเนื้อออกจนเหลือแต่เส้นใยบางๆ นำไปตากแดด หรือผึ่งให้แห้ง

- การย้อมสีเส้นใยกล้วย

เส้นใยกล้วยจะมีสีขาวตามธรรมชาติ ถ้าต้องการให้ใยกล้วยเป็นสีต่างๆให้นำสีผสมอาหารหรือสีย้อมผ้า หรือสีจากเปลือกไม้ต่างๆ ต้มย้อมเส้นใยกล้วยการทำเชือกกล้วย โดยการถักเปีย การพันเส้น

- การคัดเลือกต้นกล้วย

คัดต้นกล้วยที่ไม่แก่ไม่อ่อนจนเกินไป ลำต้นยาวตรง

- การตัดต้นกล้วย

การตัดต้นกล้วยจะต้องตัดตามขวางเพื่อที่ต้นกล้วยจะได้สดและอยู่ได้นาน

นาน

กระบวนการ/วิธีการทำงานของคณะกรรมการ

๑. ประชุมชาวบ้านเพื่อทราบและร่วมจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์
๒. ประชุมคณะกรรมการศูนย์เพื่อเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการสาธิต
๓. กำหนดตัวบุคคลที่จะสาธิตกิจกรรม
๔. คณะกรรมการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์พร้อมออกสาธิต

เทคนิคการทำงานของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ฯ

- พิจารณาเลือกฐานการเรียนรู้ที่มีอุปกรณ์ และวัสดุที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก
- เลือกปราชญ์หรือคณะกรรมการประจำฐานการเรียนรู้ที่สามารถสื่อสาร และถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ได้เป็นวิทยากรให้ความรู้ในการออกหน่วยบริการเคลื่อนที่
- เป็นผู้นำชุมชนที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หรือทำร่วมกับผู้อื่น เพื่อไม่ให้เป็นการกระทำที่จะต้องทำงานร่วมกัน
- มีความคล่องตัวในการทำงาน ไม่มีภารกิจทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านมากเกินไป สามารถออกไปทำกิจกรรมนอกหมู่บ้านได้
- กิจกรรมที่จะนำไปสาธิตผู้ที่เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ ต้องมีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติ

การออกหน่วยเคลื่อนที่จังหวัดลำพูน

